

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ KAMPÜS LOJMANLARINDA OTURAN
KADINLARIN SİGARAYA İLİŞKİN BİLGİ TUTUM VE SİGARA İLE
SAVAŞTAKİ ÖNERİLERİ

Arzu SEZGİN* Meliha ATALAY** Gülgün YALIKILINÇ***
Saliha ALKAN***

GİRİŞ

Son 30 yıldır gels mi filkelerde yapılan bilimsel ara*tirmalarla sigaranın insan sağlığı azerindeki zararlı etkileri gOsterilmektedir. Bu ara*ttrrnalara paralel olarak yine bu alkelerde sigarayla sava ugrailan ba*aarili sonuçlar vermektedir. Buna kar*m sigara üreticileri gelişmekte olan ülkelerde yens pazarlar yaratmak için milyonlarea dolar harcamaktadır. Özellikle genç ye kadın nefusun sigara içme alışkanlığını artırmaya yönelik çalışmaları stardiarnmektedirler. Son yıllarda yapılan epidemiyolojik araştırmalar illkemizde erkek erişkinler arasında yerleşmiş olan sigara salgının çocuklar ye kadınlar arasında da ya3rihrmni

gOstenmektedir. Bugün kadınlarda serviks kanserine yaklaşma riski sigara içenlerde, igrneyenlere oranla 17 misli fazladır. Anneal sigara içen fetüslerin du uk doğum ağırlığı ile dogma riski ski misli fazladır. Ani bebek Olumfintin bilinen en önemli risk faktörüdür. annenin sigara kullanımı olduğu ortaya konmaktadır. Sigara dumanına maruz kalan bebeklerde annenin günde içtiği sigara sayısı ile bu Olumlerin arttığı bilinmektedir.

Hepimizin bildiği gibi Türkiye'nin en önemli sağlık sorunları içinde ana-coeuk sağlığı sorunları yer almaktadır. Kadınlarda sigaradan korunması sağlıklı nesillerin kazanılmasına katkı verecektir. Kadın ye genç kesimin eğitimi bilindiği gibi ülkemizde uzun otobils yolculuklarında, annesinin kucagında yolculuk eden bir bebeğin yol boyunca otobilsteki dumam solunması kültürünü ye yasal yOnden bu davranışları dogall-

* Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencisi

** Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Madera

*** Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Son Sınıf Öğrencisi

gun kaldirabilir. Yine duman bulutu icinde cahsan ve hic sigara lcmeyen kadmlann, anne adaylannm hic haketmedikleri bir sekilde istemsiz pasif 1c1c1Iigin sonucu olarak bebeklerini dfisurebilecegi 45-50 yařlannda geldiklerinde akciger kanserinden Olebilecegi gercegi ile kadinlanmizin egitilmesi, bilinlenmesi sigara lie mfcadelede Onemli bir potansiyel ve degisim yaratan guc olabilir.

Bu amacla yOremizde kadinlardaki sigara icme bilgi tutum ye davranislann ye sigara ile milcadeledeki gOrilřlerinin arastinlmasi bu cahřma ile yapilrrustir,

YikTimm

Bu calışma Cumhuriyet Universitesi Kampfis Lojmanlarinda oturan turn bayan nftfusun sigara ili kin bilgi, tutum ve sigara ile savastaki onerilerini saptamak amaciyla yapilmistir. 120 kadından 106'sma 34 sorudan oluşan bir anket formu uygulanmistar. Anket formu Qunya Saglik brgutfinfin bu konuyla ilgili arastirmalarda kullandigi sorular dikkate alinarak haztrianmiştir.

Arařtirmanin turn kampus lojmanlannda oturan hanimlari kapsamasi planlanrms ise de 7 evin hammlanrun olmamasi 7 hammin da, evlerinde bulunamamas] nedeniyle 14 hanima ulasilamamistir. Toplanan sonuclar yfizdelik hesa.b] ve kf kare testi uygulanarak degerlendirilmistir. calisma 1993 Nisan ayinda yapilmi5br.

BITLGULAR

1. Arastirmaya alinan deneklerin %50'den fazlasi 25-40 yaş arasmda, yanya yalum 40 yaş ustUndedir (Tablo 1). %85'i Use ye Usti] egitimli, %641.1 cahřiyor. calisan grubun %54.42'si Ogretim elemani (ogretim gorevlisi, Ogretim 'Vest, Ogretmen) %25'i saglik elemani (eczaci, biyolok, doktor, hemřire, fizyoterapist), %20.58'i memur, %39.62'si universitede calismaktachr (Tablo 2, 3, 4, 5).

2. Yasamlan stiresince sigara !center %66.04, hig sigara icrneyenler °1033,96 (Tablo 6). Sigara ahřkanlig] olanlar %45.28. %54.72'sinin sigara allřkanligt yak (Tablo 8). Sigara aliskanhgi olanlann %41.67'si ozenti sonucu, %25'i stress, %12.5'i zevk, %16.67'si ikram edilen s1garay] . reddetmemek icin icmisler ve sigara bagimhsi haline gelmistir (Tablo 9).

3. Arařtirmaya alinan denekler1n es, anne, baba, kardesierinin sigara icrne durumlanna bakildiginda, esleri sigara icen kadinlarda sigara icme orani yuksek bulunmustur. calisan kadinlarin sigara icme

orani %47. caltsmayan kadinlann %42 olarak sigara icme oranlari saptaxirmstir (Tablo 10, 11, 12, 13, 14).

4. Sigara bagimlisi olan **deneklerin gun boyunca ve gecen yilla, simdiki** sigara icimlerindeki farkhhk **%60 oraninda** bir deglsim Ostermedigi ayni miktarlarda sigara blkettikleri **belirlenmistir.** sigara **icen grubun %70'inin gunde** 6-20 adet ustiinde **sigara takettilderi** ye grubun agar sigara icici olduldanm soyleyebiliriz (Tablo **15, 16, 17**).

5. Sigara aliskanht olmayan **grubun Icerlsinde** %62.06'st hic sigara icmernis, %13.79'u sigarayi btrakrms, %24.15'1 altskanlik duzeyinde sigara icmeyen gruptur. Ancak %24.15'11k grubun **sigara** bagimlisi haline gelme riski varchr (Tablo **19**).

6. Sigaraya baslama yast %70'in itzerinde 15-24 yas arasinda saptannustir (Tablo 20). Bu da bize sigaraya baslama **nedenleri** arasinda yer alan Ozenti, ikram edildiginde topluma uyuin. sosyal ili lode yer edinme nedenlerinin onemli oldugu kimlik, arayist actsmdan kritik bir &nem olan yas sintrlannt gOstermektedir.

7. Sigara icen grubun %56.25'1 sigarayt birakmayi bu clusunen grubunda %62.96'si sigarayt birakmayi denernistir (Tablo). Bu kisilerde destek veren calismalann yapilmasi yararli sonuclar verebilir.

8. Arastirmaya ahnan deneklerin %98.11'i sigaranin zararli **oldugu ftkrine katilmi*tir** (Tablo). Sigara aliskanht olan grubun ise, %10.42'si sigaramn zararh oldugu fikrine katilmarnistir (Tablo).

9. Sigaranin yararli oldugu fikrine kadinlann **%24.53"1.1 evet yanitini vermi* ve yararlan** nedir sorusuna %38.46'si insan iliskilerini baslatwor, topluma uyumu saghyor, %38.46'st zevk verlyor, stres dagitiyor, %15.38'1 rahatlatiyor, %7.70 zayiflatiyor yanitlarnt vermislerdir (Tablo 21, 22).

10. Sigaranin sebep oldugunu dill5undiigunfiz bir saglik sorununuz var mi sorusuna kadinlann %15.10'u evet dernls, bu grubun icinde sigara altskanligt olmayan, ancak cevrede icildiginde zarar **gordugunu** belirten kadmlarda alinmistir (Tablo 27). Ne tur zararlar goruyorsunuz dendiginde %56.25 nefes darligi, bogaz kurumasi, Oksiiritk, balgam yapiyor demis. Kadinlann %18.75'i cirkinlestiriyor, halsizlik yapyor, %12.50'si carpinti aritmi, %12.50'si allerjik astim sikayetleri oldugunu belirtmistir (Tablo 28).

11. Sigara icmeyenler, sigara icenler nedeniyle zarar **gorebilir mi sorusuna** %93.40 kadm evet yanitini vermistir (Tablo 29).

12. Olkemizde yaŒayanlar sigara konusunda yeterli bilgiye sahip nil sorusuna kadinlann %89.62'si yetersiz yanmtmi vermistir (Tablo 30).

13. Diger iilkelerde genclere yönelik sigara kontrol programlanmn baŒansi konusunda sorulan soruya %43.40 kadin bu konuyla iigili bilgilerinin olmadigini belirtmiŒlerdir (Tablo 32). Sigarayla 'Nth yapilan gahŒmalann kitle iletiŒim araglanyla paylaŒmasmin yararli olacagini sayleyebiliriz.

14. Ebeveyn ve egit1meilerin sigara konusunda egitim verme1erinin sorumlulukian oldugu fikrine kadinlann %98.111 evet demiŒtir (Tablo 31).

15. Sigaranin neden oldugu hastahklar konusunda sorulan soruya kadinlann ⁰/055.66'si mesane kanseri yapip-yapmadigim bilmediklerini %85.851 kroner arter hastaligina neden oldugunu, %96.22'si akelger kanseri yaptigim, %94.34 kronik bronŒit yaptigim, %79.25 agiz kanseri. %90.57 girtlak kanseri, %83.97 yenidogan olurnune neden oldugunu, %83.01 periferik damar hastaligini yaptigini yanmlarmŒlardir (Tablo 33).

16. Tfirkiye'de sigara ile mikadele Conerlerinde arastirmadaki kadinlann %90'i sigara reklamlan tamamen yasaklanmall, gocuklara satiŒi yasaklanmali, toplu bulunan yerlerde iŒ yerlerinde yasaldanmall, sigaradan devletin kazandigi paradan bir pay sigaraya karŒ1 egitim igin harcanmali fildrlerine katilmŒlardir. Kadinlann %701 sigaramn fiati yilk.selsin Maine katilimŒtir (Tablo 34).

17. Bu onerilerin diŒmda kadinlann %57'si kends ifadelert Ile Oneriler getinniŒlerdir. %60.881 etkin egitim programlan olsun, Ozendirici hit bir Œey yapilmasm, gentler yararli ugraŒlara yOnlendirilsin, ebeveyn ye Ogretmenler rol modeli olsun demiŒlerdir. Kadinlann %40'i Ise sigara yapimi, satiŒi yasaklanm, yasalarla sigara milcadelesinle yaptinmci gagler olsun, birakmak isteyenlere yardimci kuruluŒlar oluŒturulsun demiŒlerdir (Tablo 35).

**DENEKLERİN BAZI SOSYO-DEMOGRAFTİK ÖZELLİKLERİ VE SİGARA
KULLANIM DURUMUNUN İZLENİMLERİNİ GÖSTEREN TABLOLAR**

Tablo 1.

Yaş*	Sayı	%
20-24	1	1
25-29	1	1
30-34	29	27
35-39	34	32
40	41	39
Toplam	106	100

Tablo 2.

Eğitim	Sayı	%
İlkokul	11	10
Ortaokul	5	5
Lise	31	28
Üniversite	60	57
Toplam	106	100

Tablo 3.

İş Durumu	Sayı	%
Üniversite	42	39.62
Diğer kurumlar	23	21.69
Serbest	3	2.83
*Diğerleri	38	35.86
Toplam	106	100

Tablo 4.

İş Durumu	Sayı	%
çalışıyor	68	64.15
çalışmıyor	38	35.85
Toplam	106	100

* Ev hanımı

Tablo 5.

Mesleğe göre	Sayı	%
* Öğretim Elemanı	37	54.42
** Sağlıkla ilgili Eleman	17	25
Memur	14	20.58
Toplam	68	100

* Öğretim Görevlisi, Öğretim Üyesi, Öğretmeni

** Eczacı, Bülöge, Doktor, İnterferan, Fizyoterapist

Tablo 6.

Yasamlan Siiresince Sigara icenler	Sayi	%
tcenler	70	66.04
Hic icmeyenler	36	33.96
Toplam	106	100

Tablo 7.

Sigara tome Nedenleri	Sayi	%
Ozenti	20	28.57
Stres	19	27.18
Arkadas toplan- tilarinda ikram nedeniyle	14	20
Zevk	10	14.26
Nedensiz	2	2.87
Tadina Bakmak icln	3	4.27
cok yememek icin	2	2.87
Toplam	106	100

Tablo 8.

Sigara aliskanligi olanlar	Say'	%
Evet	48	45.28
Hayir	58	54.72
Toplam	106	100

Tablo 9.

Sigara Alkanlıđt Olan grubun sigaraya Bađlama Nedenleri	Say'	
Ozenti	20	41.67
Stres	12	25
Zevk	6	12.5
tkrami reddetme- mek iĖin	8	16.67
Nedensiz	2	4.16
Toplam	48	100

Deneklerin Aile icindeki Eđt,q Baba, Anne ye Kardeđler`inin Sigara icrne Duruinlan ve Kendilerinin icrne Dururnlanyla

Tablo 10.

Ailede sigara !culler	Sayi	%
Baba	34	39
Anne	7	8
Eđi	46	53
Toplam	87	100

Tablo 11.

	Sayi	%
Baba-EV	15	23.44
Baba-anne	1	1.56
Anne baba e*	3	4.68
Annees	1	1.56
Yalniz baba	15	23.44
Yalmz anne	2	3.13
Yalmz eđ	27	42.19
Toplam	64	100

Tablo 12,

	Esi tciyor		Kendisi tcmiyor		Toplam	
	Sayi	%	Say'	%	Say'	%
tciyor	28	61	18	39	46	100
tcmiyor	20	33	40	67	60	100
Toplam	48	45	58	55	106	100

$$x^2 = 6.96 \text{ p } 0.01$$

Tablo 13.

	Baba		Kendisi tcmiyor		Toplam	
	Sayi	%	Say'	%	Sayi	%
tciyor	17	50	17	50	34	100
tcmiyor	31	43	41	57	72	100
Toplam	48	45	58	55	106	100

$$x^2 = 0.22 \text{ p } 0.05$$

Tablo 14.

calisma Durumu	tciyor		tcmiyor		Toplam	
	Sayi	%	Sayi	%	Sap	%
Ev Hamm'	16	42	22	58	38	100
calisiyor	32	47	36	53	68	100
Toplam	48	45	58	55	106	100

$$x^2 = 0.08 \text{ p } 0.05$$

Tablo 15.

Gun Boyunca Sigara icimindeki	Sayi	
	Degisildik olmuyor	28
Arttnyor	4	8.33
Azaltiyor	9	18.76
Duruma gore DegiOyor	7	14.58
Toplam	48	100

Tablo 16.

Gun Boyunca Icilen	Sigara Miktan	Say'	Ey,
6-10 adet	24	50	
11-16 adet	5	10.41	
20 adet	4	8.34	
Toplam	48	100	

Icilen sigaranin filitreli oldugu
Tekel 2000

Malterne
- Malbora oldugu

Tablo 17.

Gecen yil lie Kwasadigt- nada imdiki Sigara Icme Durumunuz	Sayi	
Gecen Yildan cok	6	12.5
Magi yukan ayni	30	62.5
Gecen Yildan Az	12	25
Toplam	48	100

Tablo 18. Sigara icme Yerlerine Gore Dagthmlan

	Sik sik		Az az		Hic		Toplam	
	Sayi	%	Sayi	%	Sayi	%	S a y'	%
Yalnizken	8	17	10	21	30	62	48	100
Yaninda igen olunca Gece davetlerinde	33	69	10	21.	5	10	48	100
yernekli toplantilarda	32	66	8	17	8	17	48	100
i yerinde	20	62	6	19	6	19	32	100
Toplam	93		34		49		176	

Tablo 19.

Sigara Alkanligt Olmayanlar	Sayt	%	Sigaraya ba*lama yar	Say]	
Mg igmeyenler	36	62.06	15-19 yap	20	41.66
Birakanlar	8	13.79	20-24 ya.	18	37.5
AliOcan.lik daze-yinde igmeyenler	14	24.15	25-29 ya5 30-34 yas	8 2	16.66 4.16
Toplam	58	100	Toplam	48	100

Tablo 20.

Tablo 21. Sigarayı Birakmayı *imdiye Kadar His D4iindOriz mu? Sorusuna Verilen liamtlerin Dagihmi

ifadeler	Savi	
Evet	27	56.25
Hayir	21	43.75
Toplam	48	100

Tablo 22. Sigarayı birakmayı dC.I5Cmenlerin deneme dagthmlan

Ifadeler	Sap	
Evet	17	62.96
Hayir	10	37.04
Toplam	27	100

Tablo 23. Sigaranin yararli yOnleri olduguna inanwor musunuz? Sorusuna verilen cevaplann dagilimi

ifadeler	Sayt	%
Evet	26	24.53
Hayir	80	75.47
Toplam	106	100

**Tablo 24. Sigaranin Yararh Yonteri Olduguna Inaruyor musunuz?
Aciklayiruz. Sorusuna Verilen Cevaplann Dagihmi**

Cevaplar	Sayi	
Insan iliskilerini topluma uyumu saglwor	10	38.46
Zevk veriyor, stres dagitwor	10	38.46
Zapflatwor	2	7.70
Rahatlatiyor	4	15.38
Toplam	26	100

Tablo 25. Deneklerin Sigaranin Zararli Oldugu Fikrine 114kin Ifadelerin Dagthuu

tfadeler	Sayi	
Katiliyorum	101	95.11
Katilmworum	5	59
Toplam	106	100

Tablo 26. Sigara Icenlerin Sigaramn Zararlanna 111§kin tfadelerinin Dag).linn

tfadeler	Sayi	%
cok fazla	27	56.25
Biraz	16	33.33
Hic	5	10.42
Toplam	48	100

Tablo 27. Sigaranin Sebep Oldugunu Dil*Cmdfiguntiz Sir Saglik Sorununuz Var nu? Sorusuna Verilen Yanitlann Dagi.lum

Yamtlar	Say'	
Evet	16	15.10
Hayir	90	84.90
Toplam	106	100

Tablo 28. Sigaranin Yarattığı Zararların Gruplandırılmasında Dağılım

Sigaranın yarattığı durumlar	Sayı	%
çirkinleştiriyor, halsizlik yapıyor	3	18.75
Nefes darlığı, boğaz kuruması.		
Oksürük, balgam yapıyor	9	56.25
Allerjik Astim	2	12.50
çarpıntılar	2	12.50
Toplam	16	100

Tablo 29. Sigara İçmeyen Kisilerde İçmeler Nedenle Zarar Görebilir mi? Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

Yanıtlar	Sayı	%
Evet	99	93.40
Hayır	7	6.60
Toplam	106	100

Tablo 30. Size ülkemizde Yaşayanlar Sigara Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip mi, Sorusuna Verilen Yanıtların Dağılımı

Deneklerin yanıtları	Sayı	%
Yeterli düzeyde	11	10.38
Biraz eksik	27	25.47
Yetersiz	68	64.15
Toplam	106	100

Tablo 31. Kisilerin Sigara Konusunda Eğitimlerinin Ebeveynlere Eğitimciler İçin Sorumlulukları Fikrine Katılanların Dağılımı

İfadeler	Sayı	%
Katılıyorum	104	98.11
Katılmıyorum	2	1.89
Toplam	106	100

Tablo 28. Deneklerin Diğer '01kelerde Genclere YOnelik Sigara Kontrol Programlarmm Basansi Konusundaki Dagiliml

ifadeler	Say'	Dagiliml
Bazi gelismis illkelerde genclerin sigara icme oranlan azalmastir	41	38.68
Basarisiz olmaktadır	19	17.92
Bilmiyonirn	46	43.40
Toplam	106	100

Tablo 33. Asagida Belirtilen Hastalik Yada Patolojik Durumlarla. Sigara Arasinda iliskinin Denekler Tarafindan Degerlendirilmesi

Hastahlk yada patoloji durumlar	Sigara neden olur		Sigara neden degildir		811miyorum		Toplam	
	Say'	%	Sayi	%	Sap	%	Sayi	%
Mesane kanseri	33	31.13	14	13.21	59	55.66	106	100
Kroner arter 'inst.	91	85.85	1	0.94	14	13.21	106	100
Akelger kanced	102	96.23	1	0.94	3	2.83	106	100
Kronik bronsit	100	94.34	1	0.94	5	4.72	106	100
/Viz kanseri	84	79.25			22	20.75	106	100
Gullak kanseri	96	90.57			10	9.43	106	100
Yenidogan Oliima	89	83.97	4	3.77	13	12.26	106	100
Perircrik damar hast.	88	83.01	2	1.89	16	15,10	106	100

103	97.17	2	1.8			1	0.94	106	100		
103	97.17	1	0.94	1	0.94		1	0.94	106	100	
94	88.68	7	6.60			1	0.94	4	3.78	106	100
102	96.23	1	0.94	1	0.94	1	0.94	1	0.94	106	100

Table 35. Deneklerin sigarayla savaştaki diğer Onerilerinin

Deneklerin ifadeleri	Sayı	%
Ebeve3rnler-Ođretmenler rol model' olsunlar	7	10.14
Gençler yararlı faaliyetlerle uğraşsınlar. spores versinler	6	8.70
Ozendirici hiçbir şey yapılması, insanların çok sık gatabilecekleri yerlere sigaradan alenlerin resmi asrlsrn	7	10.14
Kitle iletişim araçları, teke tek eğitim yapılması, sigaranın sires atmadığı Well'sin. Gençlere bütçeye zararlan, çocuklara programlarda köpeklere nikotin verilip dldugii gösterilsin. İcmeyenlerin icenlerden gördüğü zarara yönelik eğitim	22	31.90
Sigara yammi, satışı yasaklanmsm, futon ekilen yerlere başka şeyler ekilsin	7	10.14
Sigara icilmeyen yerlerde bulunmak, ailece sigarayı bırakma	5	7.24
Birakmak isteyenlere yardımnet kuruluşlar olmalı. İradeye kullanma öğretilmeli. hit başlanmaması	7	10.14
Yasalarla yaptırım getirtilmeli, devlet tftiın üreticisine teşvik fonu tamamen kaldırılmalı	8	11.60
Toplam	69	100

SONTUX VE ONERILER

C.U. Lojrnanlartnda oturan araştırmaya alınan 106 kadının %50'den fazlası yüksek eğitimli, %50'den fazlasının yaş ortalaması 30-40 arasındadır. Kadınların %45.28'inin sigara alışkanlığı olduğu bu alışkanlığa **başlama** nedeni olarak kadınların %57'si Özentisi, zevk, ikrami recidetmemeyi gastermistir. Kadınların %78'inin sigaraya başlama yaşları 15-24 arasındadır. Esi sigara içen kadınların %61'i sigara içmektedir. Sigara alışkanlığı olan kadınların %56.25'i sigarayı bırakmayı düşünmektedir. Kadınların %95'i sigaranın zararlı olduğu fikrince katılmış, %64 kadın Türkiye'de sigara konusundaki eğitimi yetersiz bulmuştur. %80'inin üzerinde kadın sigaranın nedeni olduğu hastalıklar konusunda bilgili bulunmuş, %90 ve üzerinde kadın sigaraya karşı mikadelede belirtilen önerilere katılmışlardır.